

Opinia

do ustawy o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 574)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 czerwca 2008 r. (sygn. akt P 23/07, Dz. U. Nr 116, poz. 740).

W wyroku tym Trybunał orzekł o niezgodności art. 237 § 1 pkt 2 i 3 Kodeksu pracy - w zakresie, w jakim przepisy te nie określają wytycznych dotyczących treści aktu wykonawczego - z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W konsekwencji niezgodne z Ustawą Zasadniczą jest także wydane na podstawie art. 237 § 1 pkt 2 i 3 KP rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach.

Trybunał Konstytucyjny odroczył utratę mocy obowiązującej przepisów uznanych za niezgodne z Konstytucją o 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (wyrok został ogłoszony w Dzienniku Ustaw z dnia 2 lipca 2008 r.)

W myśl art. 92 ust. 1 Konstytucji, ustawowe upoważnienie do wydania aktu wykonawczego powinno szczegółowo określać podmiot właściwy do wydania rozporządzenia, zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.

W dotychczasowym stanie prawnym art. 237 § 1 Kodeksu pracy stanowi w pkt 2 i 3, że Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia wykaz chorób zawodowych oraz

szczegółowe zasady postępowania dotyczące zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmioty właściwe w tych sprawach. W noweli zaproponowano uzupełnienie przepisu o wytyczne wskazujące na konieczność uwzględnienia przy wydawaniu rozporządzenia wiedzy z zakresu patogenazy i epidemiologii chorób powodowanych przez czynniki szkodliwe dla człowieka, występujących w środowisku pracy.

O wytyczne uzupełniono także § 1 pkt 1 w art. 237 Kodeksu pracy, upoważniający Radę Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych zasad postępowania przy ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a także zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy. Ponadto rozszerzono art. 237 KP o § 1¹, zawierający upoważnienie dla Rady Ministrów do wskazania instytutu medycyny pracy, do którego pracodawca przesyła zawiadomienie o skutkach choroby zawodowej oraz terminu, w którym to zawiadomienie ma być przesłane.

W uzasadnieniu do wyroku z dnia 19 czerwca 2008 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że "niedopuszczalne jest przesunięcie całej regulacji materialnoprawnej do rozporządzenia, przy całkowitym milczeniu w tym zakresie ustawy". Przepis nakładający na jednostkę określone obowiązki, wpływając tym samym na jej pozycję prawną, powinien być zawarty wprost w ustawie, a nie delegowany do aktu niższej rangi.

Aby uczynić zadość wskazówkom Trybunału, w ustawie zaproponowano rozszerzenie Kodeksu pracy o instytucje regulujące problematykę chorób zawodowych, w obecnym stanie prawnym zawarte w rozporządzeniu z dnia 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach.

W dodawanym do Kodeksu pracy art. 235¹ określono legalną definicję choroby zawodowej. Przepis ten stanowi, że za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy.

Na podstawie art. 235 § 1 pracodawca będzie obowiązany niezwłocznie zgłosić właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu i właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy każdy przypadek podejrzenia choroby zawodowej. Zgłoszenia podejrzenia

choroby zawodowej może również dokonać pracownik lub były pracownik, który podejrzewa, że występujące u niego objawy mogą wskazywać na taką chorobę .

W związku z przeniesieniem definicji choroby zawodowej do Kodeksu pracy, nowelizacji wymagały także art. 4 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz art. 2 ust. 2 i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach - przepisy odsyłające do tej definicji.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa uchwalona przez Sejm na 42. posiedzeniu w dniu 22 maja br. pochodziła z przedłożenia rządowego. Projekt ustawy nie był przedmiotem poprawek.

III. Uwagi

- 1) Zgodnie z art. 235¹ dodawanym do Kodeksu pracy, za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanych "narażeniem zawodowym". Przepis ten wymaga doprecyzowania poprzez wskazanie, że chodzi o wykaz chorób zawodowych, o którym mowa w art. 237 § 1 pkt 3.

Propozycja poprawki:

W art. 1 w pkt 3, w art. 235¹ po wyrazach "w wykazie chorób zawodowych" dodaje się wyrazy ", o którym mowa w art. 237 § 1 pkt 3";

- 2) Poza zmianami ściśle związanymi z obowiązkiem dostosowania systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 czerwca 2008 r., w ustawie zaproponowano także regulacje nie będące bezpośrednim skutkiem orzeczenia Trybunału. Zmienia się m.in. przepisy określające zasady postępowania przy ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy (art. 237 § 1 pkt 1 KP). Ponieważ w ustawie nowelizującej nie przewidziano żadnego przepisu przejściowego, z dniem jej wejścia w życie do postępowań powypadkowych wszczętych pod rządami dotychczasowego prawa trzeba

będzie stosować nową regulację. Ze względu na konieczność respektowania zasady zaufania do prawa, należy rozważyć, czy w ustawie nie powinno się zamieścić przepisu na podstawie którego do postępowań w takich sprawach, wszczętych a nie zakończonych do dnia wejścia w życie noweli, stosowałoby się przepisy dotychczasowe.

Maciej Telec
Główny legislator